Ը ՏԱՐԻ — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1905 — ԹԻՒ 722

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Отговорникъ СТЕПАНЪ КАНАРЯНЪ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆր.
վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 »
վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար տարեկան 3 տլր.
վեցամսեայ 1.50 »

Յանձնուցման տողը առաջին երեսին համար 40 սանթիմ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ. երեքին առելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

—o—

Վաճառքի համար ձեռք 10 սանթիմ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեանս հասցեին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ“ Варна

Redaction du journal „Charjoum“ (Bulgarie) Yarna

Պուլկարիոյ համար ձեռք 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արտասահմանի համար ձեռք 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Գրութիւնք եւ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ»

ԻՆՉԻ ՄԵՆՔ ԷԼ ՁՈՒՆԵՆՔ

—oo—

Անցեալ յօդուածով մատնանշեցինք այն մեծ առաւելութիւնը որ Մակեդոնացի յեղափոխականները ստեղծել են իրենց ներքին գործերը կազմակերպութեամբ, համեմատաբար կարճ ժամանակում։ Ի հարկէ այն տարբերութիւնները որոնք գոյութիւն ունեն մեր երկրի և Մակեդոնիայի աշխարհագրական դիրքի և դրացի պետութիւնների տրամադրութեանց միջեւ բաւական խոշոր են և նպաստաւոր մակեդոնացիների համար, բայց և այնպէս այնքան արտակարգ չէին որ մենք չը կարողանայինք գոնէ Մակեդոնացիների ներքին իրական ուժի կէսը ստեղծել։

Ուրեմն ի՞նչի մենք էլ չենք կարողացել ներքին կազմակերպված գոնէ մասամբ միաձոյլ ոյժ ստեղծել։ Այս բացասական կացութեան բուն պատճառը գտնելուց յետոյ է, որ մենք պէտք է կարողանանք այն մէջտեղից վերցնել և մեր յեղափոխական կազմակերպութիւնը դնել այն հաստատուն հիմերի վրա, որոնք անհրաժեշտ են ու և է ժողովրդական շարժում կօրաւոր և յարատեւ կերպով առաջ տանելու համար։ Այդ զլխաւոր պատճառներից առաջինը այն է որ մեր յեղափոխական կազմակերպութիւնները ամփոփ, լուրջ, հաստատուն տեղեկութիւններ չունեն այն երկրի և ժողովրդի մասին, ուր ուզում ենք ապաստամբութիւն առաջ բերել։ Իսկ այս դառն իրականութեան պատճառը այն է որ մենք լուրջ, տեղական պայմանների, ժողովրդի հոգեբանութեան խորքերը թափանցող, նիւթապէս բոլորովին ապահովված ներքին ագիտատորներ չենք ունեցել, կամ թէ ունեցել ենք շատ քիչ, որոնք այսօր մեր 15 տարեայ գործնական յեղափոխական պատմութեան մէջ իրարու փայլուն բացառութիւններ պէտք է մնան միեւնոյն ժամանակ դրական ապացոյց որ մենք հաւաքական կօրեպ ուժ չենք կարողացել ստեղծել։ ու այդ փայլուն բացառութիւններն էլ միշտ դրված են եղել այնպիսի նիւթական անապահով վիճակի մէջ, որ հազիւ կարողացել են իրենց շուրջը մի քանի մարդիկ հաւաքել և ժամանակաւոր փոքրիկ ուժ ստեղծել իրենց գտնված շրջանում, որը կեանք է ունեցել միայն բացառիկ ագիտատորի գոյութեան ժամանակամիջոցի չափով։ Վերջինիս ոչնչանալու—բանտարկվելու, սպանվելու հետ միասին ոչնչացել է և այդ ուժը, ու նորեկը, եթէ եկել է, պարտաւորված է եղել կրկին մտմբտալ հաւաքական մի փոքրիկ ուժ ստեղծելու համար։

Մենք ունեցել ենք փայլուն ցոյցեր, ունեցել ենք պարտիզանական փայլուն ընդհարումներ, ունեցել ենք փայլուն տերրորական գործեր, բայց երբէք չենք ունեցել կօրաւոր, լուրջ ինտիլիգէնտ, գործի ամբողջ ծանրութիւնը և նրբութիւնները ըմբռնող մի կեդրոնական կոմիտէ երկրի մէջ որը յարատեւ գոյութիւն ունենար և չնորհիւ այդ գոյութեան կարողանար կարգապահ, լուրջ, խրոխտ յեղափոխական կազմակերպված ուժ ստեղծել։ Մեր յեղափոխական կոչված մատաղ ուժերի ամենախոշոր քանակութիւնը մեծ տեղաւորվել է արտասահմանում, արտասահմանեան գրաւոր և բերանացի պրոպագանդան առաջ տանելու համար, որից երկրի ժողովուրդը յեղափոխական տարրը համարեայ թէ չէ օգտվել—որովհետեւ Բուլգարիայում, Եգիպտոսում, Ամերիկայում արտասանված ճառերը երկիր չեն հասնում, իսկ յեղափոխական թերթերն էլ գրեթէ երկիր չեն մտնում։ Արտասահմանը իր ապատ մթնոլորտով, իր դիւրին պայմաններով, դիւրաւ փառաւորվելու հրապոյրով գրաւել է շատ շատերին, մանաւանդ այնպիսիներին որոնք թէ ուզում են յեղափոխական տիտղոսը կրել, թէ հանգիստ ապրել, ու իր պրոպագանդայով ստեղծած միջոցների մեծագոյն մասը վատնել արտասահմանեան պրոպագանդան և նրա փայլուն ու անփայլ ներկայացուցիչներին պահելու համար։

Ու այսօր մենք տեսնում ենք որ ունինք մի քանի յեղափոխական և մեր գատը պաշտպանող հայերէն և օտար թերթեր, բայց երկրում չունենք կօրաւոր, կազմակերպված կազմակերպութիւն. մինչդեռ Մակեդոնացիները արտասահմանում չունեն սխալ գործունէութեան այդ փայլուն պլպղուն նշանները, բայց ունին ներքին ուժեղ մարմին, որը մաքառում է թուրք կառավարութեան, թուրք ամբոխի, սերբ և յոյն հրոսակների դէմ ու միևնոյն միջոցին իր ուժը գիտակցողի վստահութեամբ յայտարարում՝ իր գատի արտաքին փայլուն պաշտպաններին.

—Մենք ձեր հրամանները կատարելու տրամադրութիւն չունինք. ո՞վ ուզում է գործել, թո՛ղ բարեհաճի գալ այստեղ մտնի մեր շարքերի մէջ և ենթարկվի։

Ի հարկէ արտաքին գործունէութիւնն էլ անհրաժեշտ. սակայն նա անպէտք է, աւելորդ իսկ է եթէ նոյն համեմատութեամբ, ներանից շատ անգամ աւելի ճիգ չէ դարձնվում ներքին կազմակերպութիւնը զօրեղացնելու, որ պէսզի յեղափոխական գործունէութեան ղեկը կենտրոնանայ երկրում ու ազատվի դուրսը գտնվող կիսայեղափոխական, կամ յաճախ բոլորովին ոչ յեղափոխական քարոզիչների, գործիչների ձեռքում, որոնց համար Պրէսան ալի մի հայասիրական ճառը, Կլէմանսոյի մի յոդուածը նշան է թէ հայ յեղափոխութիւնը իր զօրութեան գագաթնակէտին է հասել։

ՎԱՐԴՕ

—◆◆—

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

—)o(—

ԷՐԶՐՈՒՄ, 20/12 մայիս

Ահա շուտով երկու շաբաթ կը լինի որ բժիշկ Զավրեվի միսսիան եկել է այստեղ։ Նա բաղկացած է վեց անձերից։ Ասում են թէ մի քանի օրից յետոյ պէտք է մեկնի դէպի Մուշ և Սասուն, այստեղ հաստատում են, բժշկական այդ խումբը պէտք է ձրիաբար օգնէ բոլոր հիւանդներին, առանց ցեղի և դաւանութեան խտրութեան, ինչպէս և անում է այստեղ։ Կարծում են որ բժիշկ Զավրիեվը որոշած է հայ կարօտեալներին նիւթապէս նպաստել նրանց թշուառութիւնը մի քիչ ամոքելու համար։

Ցանձնախումբը իր հետ բերել է 36 կապոց դեղ, ամեն տեսակի։

10 օրից իվեր Ֆանարճի փողոցի մէջ նկատվում է ամեն առաւոտ 400 500 մարդ հայ և թուրք երկու սեռի, որոնք Զավրիեվից բժշկական օգնութիւն են խնդրում։

Ամենքն էլ ընդունվում են վրսեմ բժշկից. որը խնամքով քննելուց յետոյ դեղապիր է տալիս գնալ դեղ վերցնելու դեղարաններից, միշտ ձրի, որովհետեւ բժիշկը ինքն է վճարում այդ ծախքերը։ Այդպիսով նա տնտեսում է իր տրամադրութեան տակ եղած դեղերը, որոնք նա պահում է Մուշի և Սասունի համար։

Իր ժողովրդականութիւնը անսահման է. ամենահեռաւոր գիւղերից սայլերով հիւանդներ են բերում, որոնք փողոցի մէջ սպասում են մինչեւ երեկոյ որ իրենց հերթը գայ։

Աչքի զարկողը այն է որ հայերը և թուրքերը միասին կատարեալ կարգապահութեամբ, սպասում են հայ բժիշկի դրան առջեւ որ նրանց ամենքին էլ ընդունում է նոյն բարեհայեցողութեամբ և նոյն ուշադրութեամբ։

Նա ժամանակաւոր մի բնակա-

րան է վարձել։ Մի սենեակում ինքը ընդունում է ներքին հիւանդութիւններ ունեցողներին, իսկ միւսում իր օգնական պ. Ղազարովը աչքացաւ ունեցողներին։ Վերջինս օրական երկու հարիւր հոգի է քննում։ Ոստիկանութիւնը ամբոխի խաղաղ վարմունքից հանգիստ, ոչ մի հսկողութիւն չէ կատարում։ Հիւանդների չափ բում գտնվում են և գեներալներ ու ուրիշ զինուորականներ որոնք առանց բողոքի իրենց հերթին են սպասում. որովհետեւ բժիշկը տները չէ այցելում, բացի ծանր հիւանդութեան պարագայից։ Հարուստի և աղքատի հանդէպ միեւնոյն վերաբերմունքն է։ Սա մեծ մխիթարութիւն է դժբախտների համար։

Ժողովրդականութիւնը այնքան մեծ է որ դժուար է գուշակել թէ նա պիտի կարողանայ հեռանալ Էրզրումից դէպի Մուշ և Սասուն ուր լաւ հասկանալի անհամբերութեամբ սպասվում է։ Եթէ չը յաջողի գիշերը հեռանալ քաղաքից, վախենալու է որ այստեղի ժողովուրդը ցերեկը բաց չը թողնէ իր սիրելի բժշկին։ Յոյս ունեն դեռ մի ժամանակի համար պահել։

Բժիշկ Զավրիեվի անձնուիրութիւնը և մարդասիրութիւնը գըրաւած են նոյն իսկ թուրք կառավարութիւնը, որը իր կողմից, վարկը բարձրացնելու համար, քաղաքային երեք բժիշկների հրամայել է շաբաթը երեք օր ձրիաբար հիւանդներ ընդունել քաղաքային հիւանդանոցում։

«Պրօ Արմենիա»

Գեղեցիկ և պաշտելի գործ. թէեւ շատ բնական պարտաճանաչ, ժողովրդական ցաւերին գիտակցող բժշկի համար։ Վերջապէս մեր բազմաթիւ հայ բըժիշկների մէջ Զավրիեվ և Ղազարով ներկայանում են իբրեւ մի գեղեցիկ, քաջալերող բացառութիւն, ապացուցանելու համար թէ կամքը և բարեացակամութիւնը կարող են միշտ յաղթահարել և մարդասիրական զգացմունքներով տոգորված բըժիշկներին նետել հիւանդութիւնների դժոխքում չարչարվող, չքաւոր հիւանդ մարդկանց օգնելու համար։

Պատիւ երկու պարոններին և ակնածելի յարգանք։ Ու որչափ հազուրիչ են այդ բացառութիւնները մեր փչացած, նիւթապաշտ բժշկական շրջանում։ Այդ բացառիկ օրինակներն են որ մարդկանց ստիպում են հաւատալ թէ աշխարհում միայն չարութիւնը, եսասիրութիւնը և դէպի իր նմանները սառն անտարբերութիւնը չեն թագաւորում։

ՃԱՊՈՆԱՑԻ ԸՆԹԱՍՊԱՅԻ ՄԸ ԻՐ ԿՆՈՋԸ ՈՒՂՂԱԾ ՆԱՄԱԿԸ

Ճապոնական արտակարգ յաղթութիւնները բոլոր Եւրոպացիները կ'ստիպեն մանրամասնօրէն ուսումնասիրել ճապոն զինուորին նկարագիրը, որ իր զօրաւորութեամբ արտակարգ տեղ մը գրաւեց։ Ու այսօր եւրոպական մամուլը առիթը չի փախցներ ճապոնական պարզ զինուորի կեանքին մանրամասները իսկ աշխարհին ծանօթացնել։

Այս պատճառով է որ մենք ալ աւելորդ չենք սեպեր մեր ընթերցողներուն ներկայացնել ճապոնացի ընթասպայի մը հոգեկան վիճակը պատերազմի դաշտին մէջ իր կնոջը ուղղած նամակէն քաղելով բնորոշող կէտեր։

«Թանկագինս, կը գրէ նամակագիրը, շատ կը խնդրեմ որ միշտ հետեւիս հետեւեալ խորհուրդներուս։ 1) Ոչ ոքէ նուէր չընդունիս, որովհետեւ առավ կարատաւորես ամուսինդ; 2) Պատերազմի դաշտէն գրկած նամակներս լաւ պահէ և ամէն մարդու կարդալու չը տաս; 3) Մտաբեր է որ Շիչիմիայի մէջ մեր բաժանումը մեր վերջին միաս բարոմն էր, ճիշդ այնպէս որ իմ մնացած մարմինս տաճար գրկած ես ու երբ թէ պատերազմէն եկած վերջին տեղեկութիւնները քեզի կը յայտնեն որ արդէն դրախտը հասած եմ. 4) Մի՛ սպասեր որ պիտի վերադառնամ այլ մտածէ որ մեռեր եմ պատուաւոր և արժանաւոր կերպով. 5) Երբ մահս իմանաս վիշտդ զսպէ. 6) Մահուանէս վերջը ապրէ ա՛յն թոշակով որ կառավարութիւնը պիտի տայ և յարգէ յիշատակը իմ նախնիքներուս 7) Բոլոր գործերուդ մէջ միշտ միտքդ բեր որ զինուորի կին ես. 8) Չը մոռնաս այցելել կռուի դաշտին մէջ ինկածներու ընտանիքներուն ցաւակցութիւններդ յայտնելու համար; 9) Ընդմիշտ սիրով եղիր ծնողացդ և ծերունիներու հետ; 10) Իմ պատուաւոր անունս, որ քեզի տուած եմ մեր ամուսնութեամբ, արատաւորող բան մը չընես»։

Այս նամակին հեղինակը Եամագակի Ուենօցուկ անունով ընթասպան է։

Նախկին լիտօգրաֆ, Թօքիօյի մէջ։ Ան Կորէայի կռիւներուն մէջ աչքի զարկաւ անով որ, վիրաւորուած ըլլալով հանդերձ իր ընկերոջ կեանքը ազատեց. Մայերրկանի պաշարման միջոցին գլխու ծանր վէրք մը կ'ստանայ և կը մեռնի վիրաբուժական կայանը տարուած պահուն։

Աս նամակը յստակօրէն կապացուցէ թէ ճապոնացի զինուորը ուրոշ գիտակցութիւնը ունի դէպի ընտանիքը, ընկերը, հայրենիքը ունեցած պարտականութեան մասին և հայրենիքի սիրուն մահուան դաշտը գացած գերագոյն բողէին իսկ չի մոռնար այդ պարտականութիւններէն և ոչ մին։

Եւ կը զարմանան որ ճապոնացիք ռուսին կը յաղթեն—ինչպէս չը յաղթեն—երբ զինացինի հարիւրին մէկը իսկ այդ գիտակցութիւնը չունի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ ՑԱՐԻ ԽՕՍՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ռուսական մամուլը մեծ ուրախութեամբ դիմաւորած է ցարին ճառը ուղղուած զեմսթվօյի ներկայացուցիչներուն։ Ն. Վ.ի ընդունելութիւնը պատմական անցք մը համարելով կը յայտարարէ. «Այժմ ամբողջ Ռուսիա պիտի գիտնայ թէ ցարը կը խորհի նոյն կարիքներու մասին, կը տխրի նոյն վիշտերով, կապրի նոյն յոյսերով։ Ընդհանուր ջերմ սէր դէպի սանդուող հայրենիքը, ընդհանուր հաւատք որ Ռուսիա վերանորոգուած պիտի դուրս ելլայ իրեն վիճակուած փորձութիւններէն—ահա կենսական կապը, որը բաւական ամուր է ամբողջ Ռուսիոյ և ցարին միութիւնը ամրապնդելու համար։ Ահա հաստատուն հիմքը, որուն վրայ պիտի հաստատուի նոր, փոխադարձ վստահութեամբ լի յարաբերութիւնը ցարին և զեմսթվօյին մարդոց միջեւ», „Նաշա Ժիզն», „Ռազսվէտ», «Սին Օտեչեստվա» կը շեշտեն այն փաստը որ ցարին ներկայացող պատգամաւորութեան անդամներէն շատերը, որոնք ցարէն ընդունուեցան, քիչ մը առաջները իբրեւ խռովարարներ կընդունուէին եւ իրենց ուսերուն վրայ փորձած էին Բիւրոկրատիի լուծին ամբողջ ծանրութիւնը իրենց գործունէութեան համար, որուն միակ շարժառիթն էր իրենց դէպի հայրենիքը ունեցած ջերմ սէրը։

Բայց ամենէն ուշագրաւն է յայ-

Ա. ԱՄՖԻՏԵԱՏՐՈՎ

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՊԱՎԼՕՎՆԱ

(Տօնախմբութիւն)

—)o(—

(Գրագէտի յիշողութիւններից. Ամռան արկածներ բաւական տարօրինակ հասարակութեան մէջ)

—)o(—

(Թարգմ. ռուսերէնից)

38

Ը.

(Շար. նախորդ թիւէն)

Եւ մինչեւ այդ սէզօնի վերջը ամբողջ քաղաքը ինձ համարում էր Օնիսիմ Նիկոլաեւիչի, պատուաւոր քաղաքացու սիրուհին. բայց մտերմութեան չնչին նշոյլն անգամ չը կար։

Կարծեմ կը հաւատաք որ ես չեմ ստում. ես կեանքիս բոլոր անպատւութիւնները ձեզնից չը թաքցրի. ուրեմն եւ այդ պստիկ բանն էլ չէի թաքցնի։

Իմ բախտս քանւում է այն կարգի մարդկանց մօտ, որոնք թոյլ են տալիս համոզվել իրենց եւ վերջ ի վերջոյ տաք, անկեղծ բարեկամութիւնը գերադասում են ցուրտ, կեղծ անբարոյական սիրուց։ Այնքան յաջողվում էր որ, հիմա ես կարծում եմ թէ բոլոր առողջ եւ ոչ տխմար այր մարդիկ այդպէս են։ Ինքզինքը լաւ պահելով, համբերութեամբ եւ բանականութեան փաստերի ժողովելու ընդունակութեամբ նրանց միջա կարելի է գտնել լաւ լուրջ յարաբերութիւններ մէջ։ Ի հարկէ եթէ ամբողջովին տարփոտ չէ, ինչպէս Աֆանասիչը. այս տեսակին միայն պէտք է վանել վտանգաւոր շան նման։ Ի հարկէ ես նախկին Աֆանասիչի մասին եմ ասում. Նկատեց Վիկտորիան անտարբերութեամբ եւ անկեղծաբար ծիծաղեց։

—Բայց ասե՞լ ձեզ. իմ այն այս կողմ ընկած միջոցին, ինչպէս ապրելու համար, ի՞նչ անել քիչ մնաց որ ես Արինայի դեղագիրը գործադրէի։

—Այսինքն ինչպէ՞ս, միտքը չը հասկնալով հարցրի ես։

—Քիչ մնաց որ ամենաօրինաւոր ամուսնութիւն կնքէի Աֆանասիչի հետ։ Ի՞նչ է. զարմանալի է՞։

—Խոստովանում որ այո։

Վիկտորիան չարունակեց տխուր և չար կերպով ծիծաղելով։

—Չը կարծէք որ դա, ինչպէս գիտուններն են ասում ընկնաւորութեան անդրադարձումն էր որով սատանան մեզ իրար էր մօտեցրել.. Ոչ, ոչ, այստեղ գործը բոլորովին ուրիշ էր։ Ես Մոսկվայում ծանօթացայ մի քահանայի հետ, համալսարանական եւ ազնւական ծագումով. հոգեւոր կոչում ընդունելու համար արհամարհել էր փառաւոր ասպարէզը։ Խելացի, զարգացած, ասկէտ եւ միստիք էր։ Խօսած միջոցին մարդ յափշտակվում էր, մի խօսք բաց թողնել չէր ուզում. Սավանորոլ, Ոսկեբերան էր։ Մի անգամ նա ինձ շատ զգացրեց եւ ահա ես իմ արկածը ամբողջովին ինչպէս հիմա, նրան պատմեցի։ Ու ահա նա այդտեղ սկսեց երգել ինձ երկու սեռերի յարաբերութեանց խորհրդաւորութեան մասին թէ ինչ է երեխան եւ ինչ միստիք անխորտակելի կապեր է ստեղծում հօր եւ մօր միջեւ։ Կարճատեւ բայց մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ ինձ վրա. նշարդերիս բոլոր հանգոյցները քանդում էր։

—Եւ նա ուզեց որ դուք ամուսնանայի՞ք Աֆանասիչի հետ. հարցրի ես։

—Այո, նրա կարծիքով, հիմա ես արդէն խորհրդաւորապէս Աֆանասիչի կինն եմ եւ նրան եմ պատկանելու՝ եւ յաւիտենականութեան մէջ, ու ուրիշի կինը դառնալ չեմ կարող եւ իրաւունք էլ չունեմ եւ մեզ երկուսիցս էլ, որ նախախնամութեան դէմ ըմբոստացել ենք, մարդկային խելքով ու հպարտութեամբ, հաշիւ կը պահանջվի։ Նրա թէօրիան այն էր որ կեանքը մարդին տրված է չարչարվելու համար եւ դրա համար մեղքը մեզ հասնում է այն տեղ, ուր բոլորովին անսպասելի է, որպէս զի մենք կարողանանք գանել ապաշխարութեան չարչարանքը մաքրվելու համար։ Ես իբր թէ չեմ հասկանում ոչ ինքս ինձ եւ ոչ էլ մեղքս։

Մեղքը յանցանքի համար է դըրված. իմ թեթեւ տարփածութիւնս պէտք է ներվի ամուսնութեամբ, մայրական ծանր պարտականութիւններով։ Իմ առջեւ գանըվում է քրիստոնէական — երեխաս դաստիարակելու եւ փրկելու պարտականութիւնը. ինչպէս նաեւ հօրը մարդ դարձնելու. միթէ այդ պարզ ապացոյց չէ որ մեղքը ձեզ, այդպէս գեղեցիկ եւ հպարտ ստիպել է ընկնել ընկած եւ արհամարհված մարդու տիրապետութեան տակ։ Ձեզ գթու-

տորարութիւնը «Ռուսկիա Վիտեմոստի» ազատական թերթին, որը երկար տարիներէ ի վեր բաւական բարձր բռնած էր Ռուսիոյ ազատամտութեան դրօշակը, որուն խմբագիրներէն մին էր եւ մեր ազգակից հանգուցեալ հռչակաւոր Ջանշեանը։

Այդ թերթը հետեւեալը կը յայտարարէ.

«Ժամբան, որով անցաւ Ռուսիա այս վերջին տարիներս իրօք շատ երկար է. Զեմսթվօյին ներկայացուցիչները երբեմն ցարին ներկայ բաժնելէն բոլորովին տարբեր խօսքեր կը լսէին։ Այն ժամանակ կըսուէր թէ ժողովրդին պետութեան կառավարելու մասնակցիլը ցնորքէ. իսկ այսօր այդ ցնորքին իրագործումը ցարին ամենօրեայ խոհերուն նիւթն է։ Ցնորքը իրականութեան վերածուած է եւ ամբողջ Ռուսիան կը խնդրէ անոր գործադրումը»։

⁂

Ազատամիտ թերթին այդ խնդիրը արդեօք իբր պահանջ պէտք է ընդունիլ՞. ցարերը խնդրանքով իրենց իրաւունքները բաժնել չեն սիրեր. ու կը զիջանին երբ կըմբռնեն թէ «խնդրանք» խօսքը այս տեսակ պարագաներու մէջ պահանջել կը նշանակէ։

Արդեօք ռուս ժողովուրդը պահանջելու չափ զինագրական ուժը կզգա՞յ իր մէջ. այդ ապագան պիտի ցուցնէ։

Ինչ որ մենք ալ ամբողջ ռուս ազատական տարրին հետ կը ցանկանք որ ցարի խօսքերը գործնականապէս իրականութեան վերածուին, եւ ռուս բիւրաւոր, խաւարի աղքատութեան մէջ ընկղմած միլիոնաւոր ժողովուրդը վերջապէս կարենայ ինքն ալ մասնակից ըլլալ իր բաղդը տնօրինող գործերու կարգադրման։

ԿՈՎԿԱՍԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ցունիս 9/22 Պետերսպուրկէն «Թան»ի կը հաղորդեն հետեւեալը։

«Կը յայտարարեն որ (Երեւանի նահանգին մէջ) Նախիջեւան նոր կոտորածներ տեղի ունեցեր են։ Այս գաւառի բոլոր հայերը լիովին կործանուած են։ Բնակութիւնները աւերուած և հրդեհուած են. ունեցած չունեցածնին թալնուած է. հունձքերը աւերուած են. անասուններնին քշուած տարուած։ Ինչ որ դաշտերուն մէջ կար լքուելով կորսուած է։ եկեղեցիները և դպրոցները աւերուած և թալնուած են, սուրբ պատկերները պատռտուած և փշրտուած։ Համիվար գիւղի եկեղեցիին սեղանը, երեսն ի վար դարձուցած են։ Վարինճայի եկեղեցիին մասունքները գողցուած են։

Բասամլու գիւղին 800 քրիստոնեայ բնակիչները և քահանան բռնի իսլամ դարձուցած և թլփատած են։ 11 պատանիներ կտոր կտոր ըրած են. ու եկեղեցին մզկիթի վերածած։

Ծագրակ գիւղի մէջ կիները բռնաբարուած են իրենց ամուսիններու և զաւակներու աչքերուն առջեւ։ 37 այր մարդոց գլուխներ կտրած են իրենց կիներուն առջեւը։

Այս սարսափները մասամբ արգիւնք են բրօվօքաթօրներու, որոնք հրաշալի հող կը գտնան Ռուսիոյ բռնութեան, տգիտութեան և գաղանութեան մէջ ընկղմած թաթարներու մէջ իրենց գրգռումներով։

Միւս կողմէն ալ այս բրօվօքաթէօրները կը քաջալերուին և կը հովանաւորուին նահանգային վարչութեան կողմէն։

Կը հաւաստիացնեն թէ իշխան Լուի Նափոլէոնի յանձնուած է Երեւանի նահանգին մէջ կարգը վերահաստատել։ Ան արդէն Թիֆլիզէն մեկնած է Երեւանի նահանգը։

ԿՈՎԿԱՍ

Վերջին տեղեկութիւններ

Ցունիս 12 ին Թիֆլիզէն կը հեռագրեն հետեւեալը։ 70 քրտէ բաղկացած հրոսախումբ մը յարձակեր է Բիրալու գիւղաքաղաքին վրայ և 500 գլուխ տաւար տարեր է։ Վաշտ մը հեծելազօրք և ոստիկաններ, ոստիկան սպայի մը առաջնորդութեամբ հալածելով այդ քիւրտերուն անոնցմէ 16 հոգի և երեք թաթար սպաննելով ու երկուսը ձերբակալելով յափշտակուած անասունները ետ դարձուցեր է։

Ուգէն գիւղաքաղաքին մօտերը խաղախները հասեր են 150 հոգիէ կազմուած հրոսախմբի մը որոնցմէ չորսին սպաներ, մէկը վիրաւորեր և 31 հոգի ձերբակալեր են։

Ուրիշ տեղ խաղախ ոստիկանութիւնը ձերբակալեր է 62 հայ, որոնք միւսիւլմաններու տները կը թալէին։

Ինչպէս կերեւի հայի դիմադրութեան ու վրիժառութեան այս դէպքերն են որ ռուս կառավարութեան ստիպեր են թաթարները և քիւրտերը հալածել։ Ուրեմն հայերուն կը մնայ դիմադրութիւնը իր բարձրագոյն աստիճանին հասցնել։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

. . խմբագիր

Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան Դիւանի կազմի մէկ մասը ապօրինի միջոցներով եւ զեղծումներով հակառակ ըլլալով Միութեանս յունիս 6ի ընդհանուր՝ ժողովին մէջ մեծամասնութեամբ ընդունուած նրպատակին, Միութիւնս այդ անձնաւորութիւնները եւ համախոհները հեռացեալ համարելով, ձեռնարկից իր դիւանական կազմի լրացումին, պահելով «Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութիւն» տիտղոսը.

Ընդունեցէք մեր խորին յարգանքները.

Ի դիմաց Փարիզի Հայ Ուս. Միութեան դիւանի

Նախագահ Թոփ-Աղամեան
Քարտուղար Հր. Այեանճ

21 յունիս 1905
Փարիզ

ՀՈՒՆԳԱՐԻ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Հունգարացիք ոսկեայ սուր մը պատրաստելով կը պատրաստուին ժամանաւոր պատգամաւորութեամբ մը ղրկել Թօքիօ այդ սուրը կայսեր յանձնելու որ ան ալ Օյամային յանձնէ։

Այդ առթիւ ունգարական երեսփոխան Քարլ Էթվէշ Վիէննայի ճաբոնական դեսպանին նամակ մը գրած էր, որուն դեսպանը հետեւեալ նամակով պատասխանած է.

«Յարգելի պարոն, պատիւ ունեցայ ստանալու Ձեր մայիս 23 թուակիր նամակը, որով կը հաղորդէք ինձ թէ ունգարական պատգամաւորութիւն մը ձեր առաջնորդութեամբ կուգայ մեկնիլ Ճաբոնիա կայսեր շնորհաւորելու եւ մարաջախտ Օյամային պատուոյ սուր մը նուիրելու ունգար ժողովրդի կողմէն։ Կը շտապիմ այդ առթիւ արտայայտել իմ ամենաանկեղծ շնորհակալիքս ձեր համակ

լիրբ կամքով եւ արբեցողի ցանկութեամբ։

Ու այդ պարագային ես այնպէս կատաղեցի իմ Սավանարօլի դէմ, եւ ինձ դէմ, որ այսպէս յիմար եմ գտնվել եւ ականջներս կախել անուշ խօսքերի տակ, եւ իսկոյն Աֆանասիչին իր տեղը դրկեցի։

Իսկ Արինան որչափ սկսեց ծաղրել ինձ, երբ գիւղ վերադառնալով պատմեցի նրան այդ բոլորը։

—Էհ, հիմա, ինչի՞ Աֆանասիչին միշտ ձեր աչքի առջեւ էք պահում, ինչ հաճոյք, հարցրի ես։

Վիկտօրիան անտարբերութեամբ ուսերը շարժելով պատասխանեց.

—Ո՞ւր գնայ. իր փոքրիկ կալուածքը վաղուց կերել է. ոչինչ ունի. ի հարկէ նրան տեսնելու հաճոյքը մեծ չէ։ Բայց որ դուրս անեմ ու գնայ ցանկապատի տակ սատկի-սիրտ չեմ անում։ Այնուամենայնիւ ինչպէս կուզէք, ես չեմ համարձակվում ասել որ նա ինձ համար բոլորովին օտար է... Այո, բայց ոչ դուք, այլ մարդ էք, ինձ հասկանալ չէք կարող. այդ միակ մեր կանանց յատկանշական զգացմունքն է... ինչ որ լինի նա... չէ ո՞ր ես պատկանել եմ նրան։ Այդ չէ մոռացվում. ինչ որ մնում է, ինչ որ թնլ ձգվում է,

—Թել, այդ լաւ, բայց նա կարող է ձեզ դիրքութեամբ ոչ յարմար դրութեան մէջ ձգել։

—Չի համարձակվի. ինձնից, ինչպէս դուք հիմա տեսաք, ինչպէս կըրակից վախենում է Արինայից աւելի շատ. ամբողջովին նրա ձեռքումն է գտնվում։

—Սակայն այսօրւան միջադէպը....

Վիկտօրիա Պավլովնան չւարածի նման ձեռքերը տարածեց,

—Ուղղակի զարմանալի է, թէ ի՞նչ է պատահել հետը։ Այդ դեռ պէտք է քննել թէ Բուրունը ինչ միջոցով կարողացաւ նրան խօսել ստիպել. Որ Աֆանասիչն է Ֆենեային ցոյց տւել Բուրունին, այդ դեռ ես երեք օր առաջ գիտէի. բայց որ Աֆանասիչն է պատմել Ֆենիայի մասին, այդ նորութիւն է։ Ես հաւատում եմ որ Բուրունը խնդրած է նկարի համար սիրուն երեխայ գտնել, Աֆանասիչն էլ է Ֆէնիան մատնանշել որովհետեւ իրօք Ֆէնիան սիրուն է։ Ես նոյնիսկ ուրախացայ, կարծելով որ Բուրունի նկարելուց յետոյ, իբրեւ յիշատակ կը խնդրեմ:

(Շարունակելի)

—

թիւնը ցոյց է տրված, Քրիստոսը իր երեխաներից է սպասում. գիտցէք այդ գթութիւնը զարթեցնել ձեր մէջ եւ Նրա կամքը կատարելապէս էր Նա։

Այսպէս շարունակ երգելով, երգելով հիպնօզացրեց ինձ. էլ կամք չը մնաց. Վճռեցի անել այնպէս, ինչպէս պատւիրում է իմ Սավանարօլը. գթութիւն էլ կը զարթեցնեմ սրտումս, զոհողութիւն էլ կանեմ ու կեանքի խաչն էլ կը վերցնեմ ուսերիս վրա։

Կեանքը կորցնել պէտք է, կը կորցնեմ. ու ես օրհնված մեկնեցի հարազատ Պաղեստինս. գիւղս, մեր տունը չը գնացի. բիջայ նահանգային քաղաքում։ Իվան Աֆանասիչին տունս ծախել տալու պատուակով քաղաք բերել տւի, այն ժամանակ դեռ այդ ժառանգութիւնս կորած չէր. նա եկաւ... բայց հենց որ տեսայ նրան, բոլոր խաչերը, ողորմութիւնները եւ զոհողութիւնները ճերմակ աղաւնիների պէս գլխիցս դուրս թռան...

Սավանարօլի դասերի հիման վրա մտածում եմ... սատանան չփոթեցնում է. հպարտութեանս փորձութիւնն է. պէտք է յաղթահարեմ ինձ, պէտք է լինեմ հեզ. քաղցրաբարոյ, պայծառ, ինչպէս սիրում էր արտայայտել Սավանարօլը։—Ինչու դուք մութ էք. պայծառ եղէք։

Զորս օր ես ինձ պայծառացրի. բայց Աֆանասիչը իմ մետաֆիզիքական պայծառութիւնից մի բան չէր հասկանում եւ պարզութեամբ մտածում էր որ ես կրկին բարիացել եմ եւ ուզում եմ ողորմութիւնս վերսկսել. ու այդ ուղղութեամբ էլ սկըսեց վարվել, շուրջս դառնալ, հոհըռալ։ Միշտ արտաքինով հաճոյալի չէր. իսկ երեք տարւան մէջ, որ ես չէի տեսել, բոլորովին ընկել էր, յիմարացել. գլուխը մերկացել։ Հըռհռում է միշտ, ամեն մի խօսքում, շարժվածքում, նայւածքում նկատվում են ինքնիքը զսպող ընկած մարդու միմոսութիւնը խղճուկ զգայնութիւնը։

Տեսնում եմ որ անելիքը ոչ միայն աղտոտ է այլեւ չափազանցօրէն յիմար։ Այսպիսի մէկի հետ ամուսնանա՞լ. Ոչ հայր Սավանարօլ. փափուկ էք փռում. բայց քնանալու համար շատ կոշտ է։ Այստեղ ոչ մի սխրագործութիւն կայ եւ ոչ մի ողորմագործութիւն կարելի է արտաբերել. այլ միայն կը կապվեմ մի անբարոյական ծերուկի հետ, որ օրէ օր պէտք է թունաւորէ կեանքս, արբշռեցնէ թէ մարմինս եւ թէ հոգիս իր

րանքի այդ փայլուն ապացոյցին համար, զոր չատ կը գնահատեմ։

Քանի մը օր առաջ ինձ այցելեց պարոն Արպատ Քարաթորու խնդրելու համար որ ճարոնական կառավարութեան հաղորդեմ ձեր մեկնումի մասին եւ կայսեր տեսակցութեան համար միջնորդեմ։

Ես անմիջապէս դիմեցի պէտք եղած տեղը և կայսեր հետ տեսակցութիւնը ունենալու արտօնութիւնը ստացայ։ Տեսակցութեան օրը ձեզի կը հաղորդուի կայսերական պալատին նախարարին կողմէն։ Առիթէն օգտուելով կրկին շնորհակալութիւնս եւ անձամբ յարգանքս ձեզ կը յայտնեմ։»

*
* *

Ռուսական ռուս թերթը այս նամակը հրատարակելով՝ կ'աւելցնէ.

«Ու այս կը կատարէ ժողովուրդ մը որուն իշխանութեան տակ կապրին տասը միլիոն սլաւոններ և ան ալ այնպիսի ատեն մը, երբ սլաւոններու պաշտպանը դժբախտութեան մէջ կը գտնուի։

«Այդ կը կատարուի ժողովրդի մը կողմէ որ ազնիւ ըլլալու յատկութիւնները ունի. ժողովուրդ մը որուն քիչ առաջները Ռուսիոյ ցարը նա դարձուց Ռօքօչի սուրը. ժողովուրդ մը որուն Վեհապետը Ռուսիոյ հետ ձեռք ձեռքի տուած յանձն առած են Մակեդոնիան նոր կեանքի վերակոչելու Գերմանական եւ Ունգարական թերթերը կը լռեն այժմ եւ իրենց լռելեայն համաձայնութեամբ կը միանան ունգարական պատգամաւորութեան հետ։ Բայց ի՞նչ եղաւ, երբ 1888 թուին հարաւային սլաւոններու անմահ առաջնորդ Շթրօսմայեր Քիեվ ղրկեց իր հռչակաւոր շնորհաւորական հեռագիրը։ Ինչ չանթեր որոտացին այն ատեն Շթրօսմայերի գլխուն... Բայց ան Վիեննա կոչուելով իր ըրած քայլին համար պատասխան տալու՝ կայսեր պատասխանեց՝ «իմ խիղճս մաքուր է»։ Բայց հիմա արդեօք մաքո՞ւր է ունգար ժողովրդին սիրտը։ Այդ յայտնի կըլլայ երբ Ունգարիոյ սլաւ ժողովուրդները արթննան իրենց քունէն։ Աստուծու օգնութեամբ այդ ժամանակին կը հասնինք։

«Այն ատեն պիտի տեսնանք ով պիտի ունգարացիներուն պատուաւոր սուր հրամցնէ»...

Ինչպէս դժբախտ է ռուս ժողովուրդը, որ անոր մամուլը այսչափ կը յուզուի մաճառական նուէր սուրի մը պատճառով։ Ֆրանսայիք ալ Շթօսէլի կարծեմ սուր նուիրեցին, կամ նուիրել կուզէին. ճարոնացիք հիչ տէրը չեղան։

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՑ ԳԼԽ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալները մեր ընթերցողներուն հաղորդեցինք որ Լինեւիչ, Քուրոբաթքին եւ միւս զօրավարները հաշտութեան լուրը առնելուն պէս Ցարին հեռագրած էին որ հաշտութեան բանակցութեան մտնելը անժամանակ է, մանաւանդ հիմայ երբ ռուս զօրքը ինքզինքը պատրաստ կ'զգայ պատերազմը չարունակել և ոչ նուաստացուցիչ հաշտութեան մը համար նըպաստաւոր պայմաններ ստեղծել։

Գլխաւոր հրամանատարներուն եւ բոլոր զօրավարներու այդ հեռագիրը թէ ցարին եւ թէ ժողովրդին վրայ լաւ տպաւորութիւն գործեց որոնք իրենց ազգայնական հպատակութիւնը քիչ մը չոյուած տեսան։

Հիմակ ալ «Լը Ժուռնալ» թերթը հետեւեալը կը գրէ Լինեւիչի մասին։

«Մեր մասնաւոր թղթակիցը Կունչուլինի մէջ յաջողեր է խօսակցել Ժեներալ Լինեւիչին հետ եւ կը հեռագրէ որ հրամանատարը դրական բան մը չը գիտեր հաշտութեան մասին։ Իսկ զօրքին համար կ'յայտարարէ—բացարձակօրէն ձեզի կը յայտարարեմ որ զօրքը այսօր այնպիսի փայլուն վիճակի մը մէջ կը գտնուի, որ մենք պիտի կարենայինք յարձակողական դիրք բռնել։

Հրամանատարը կը կարծէ որ Ռուսիա չատ չուտ համաձայներ է հաշտութեան բանակցութիւններու մէջ մտնալ։ Եւ այդ ան կը բացատրէ կայսեր ազնիւ զգացումներով, որը կրնայ հաշտութիւն կնքել միայն արիւնհեղութիւնը դադրեցնելու համար։

Վերջը հրամանատարը յայտարարեր է որ ինքը մեծ հաւատք ունի պատերազմին ի նպաստ ռուսներու վերջաւորութեան վրա ու մեծ ճակատամարտը չը պիտի ուչանայ։ Ռուս զօրքը իր ազգայնական զգացումներուն մէջ ինքզինքը վիրաւորուած կը զգայ հաշտութեան մասին եղած լուրերը լսելով եւ կուզէ որ պատերազմէ, բայց ի հարկէ պիտի հպատակի կառավարութեան որոշումին։

Իրօք մեծ ճակատամարտ մը սկսելու վրայ է։

Չը նայելով որ ճարոն զինուորական նախարարութիւնը Մանչուրիոյ զօրաբանակներուն հաղորդած է հաշտութեան բանակցութիւններու խնդիրը. բայց եւ այնպէս ճարոնի զօրաբանակները եռանդուն գործունէութեան մը մէջ են։

Ու այս ճակատամարտը տեղի ունենալէն վերջն է որ պիտի հասկնանք թէ Լինեւիչի կարծիքները, իր զօրքի մասին որքան ճիշտ են։

Ի հարկէ աւելի գերադասելի էր որ հաշտութիւնը տեղի ունենար առանց նոր ճակատամարտի մը որ կրկին տասնեակ հազարներով մարդկային կեանքեր պիտի խլէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Սուլթանը նոր իրատէով մը „Համիթիէ“ միսիոնարներուն կը պատուիրէ հրաժարիլ ոգելից ըմպելիքներէ. չայցելել թատրոններ, ուր անբարոյական ներկայացումներ կը տրուին. և թըրքուհիներուն չը հագնել եւրոպական զգեստներ և չայցելել հանրային տեղեր։

Կերեւի թէ ոստիկանութեան հրաման տրուած է խստիւ պատժել այդ յանցանքներու մէջ գտնուող այրերը և կիները

Թուրք քաղաքակրթուած դասակարգը, որ լաւ կըմբռնէ թէ այդ արգելքները բարոյականը պահպանելու համար չեն, այլ ու. պէսզի թուրքերը յարաբերութիւն չունենան օտարականներու հետ և չը տեղականան կառավարութեան վրա գործելու հետ, չատ դժգոհ է այդ պարբերական արգելումներէն։

Յունիս 13 ին Պոլսէն կը հեռագրեն որ զինուորական դպրոցի դասատու Բէյրութ փաշան ձերբակալուած է Թէհմի փաշային միջոցաւ և նա մը փոխադրուած։ Ու տակէ յետոյ ոչ ոք գիտէ թէ փաշային հետ ինչ եղած է։

— Յունիս 12 ին Պոլսէն կը հաղորդեն որ Աւստրո Ունգարական դեսպանը 6 պետութեանց կողմէն նօթա մը տուեր է Բ. Դրան, պնդելով որ Տէրութեան կողմէն Մակեդոնիոյ ելեւմուտքը բարեկարգելու համար առաջարկուած ծրագիրը ընդունի։

ՌՈՒՍԻԱ

Լօտզի մէջ, յունիս 11 ին ապստամբներ կռուեր են 800 լապտեր և խորտակեր են օդին բոլոր տեքօղները։ Մէկ քանի հարիւրի չափ վիրաւորեալներ և 50 հոգիի չափ սպաննուածներ կան։

Այսօր բոլոր փողոցներուն հրացանի ձայներ կը լսուին, հաւանական է որ վաղը խռովութիւնները կրկնուին։

Քաղաքին մէջ սարսափը մեծ է. քաղաքացիները արագութեամբ քաղաքը կը թողուն. Գործատունները գործունէութիւննին դադրեցուցին։ Կը վախցուի թէ չատ սնանկութիւններ պիտի պատահին։

— «Նօվ. Վրեմիա» թերթը հրատարակած է Ստաւրաբօլ քաղաքի կոչը, որով կը յայտարարեն թէ անպատուաւոր հաշտութիւն չեն ուզեր, ու պատրաստ են հարստութիւն, ընտանիք զոհել յաղթութիւն ձեռք բերելու համար։

— Կառավարական պաշտօնական թերթը հրատարակած է Քուրսք քաղաքին ազնուականութեան մէկ հեռագիրը—ուղղուած ցարին, որով ազնուականութիւնը կը բողոքէ հաշտութեան առաջարկներուն դէմ և ցարէն կը խնդրեն պատերազմը չարունակել, պատուաւոր յաղթութիւն մը ձեռք բերելու. խոստանալով ամեն բան զոհել այդ նպատակին համար։

— Սախալինի մէջ անիշխանական դրութիւն կը տիրէ։ Կեանքի անհրաժեշտ նիւթերը կը պակսին։ Թալանները օր առուր կը բազմապատկուին։

Շատ մը աքսորականներ որ բնակութիւն հաստատած էին հարաւային Սախալին, պատրաստուեր են իրենց հողերը թողուլ հեռանալ։

— Լիպաուէն կը հաղորդեն որ յունիս տասին փախած բանտարկեալները աւազակներու ամբոխի մը աջակցութեամբ քարկոծեցին ոստիկանատունը։

Կարգը արագութեամբ վերահաստատուեցաւ։ Սակայն գործաթողներու ամբոխ մը երեք օրէ ի վեր քաղաքը կը թողնէ, որուն պատճառով քաղաքին մէջ սարսափ կը տիրէ։

— Ժիտոմիրի նահանգին մէջ Իւրեվից գիւղին հրեաներուն տուները թալանի ենթարկուեցաւ տօնավաճառի ատեն. զոհեր կան. կարգը շուտով վերահաստատուեցաւ։

ՌՈՒՍ—ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Անգլիական թերթերը ռուսական զօրքերու կացութիւնը Կունչուլինի քովերը չատ ծանր կը գտնեն։

— Թօքիոյի մամուլը կը գտնայ որ Լինեւիչին կացութիւնը աւելի վտանգաւոր է ռուսներուն համար քան Քուրոբաթքինինը էր, Մուքտէնի քով. Եթէ ռուսները պաշտպան են երկաթուղիին գիծը այն ատեն պարտաւորուած պիտի ըլլան չատ մը տեղեր դիւրութեամբ զիջանիլ։

— Բեթերսպուրկէն կը հեռագրեն որ ծովակալ Ռօժտէնստվենսքիյ հազիւ երեք ամսէն առողջանայ. Ներքաթօթով խենթեցած է,

— Բօրթ Արթուրի ճարոնական ծովային իշխանութիւնը կառավարութեան հաղորդեր է որ ընկղմած ռուսական Բայան զրահաւորը ծովէն հաներ են։

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

Վառնա, կեդրոն փողոցի մը մէջ մէկ ու կէս յարկով քարաչէն հաստատուն մը չինուած 95 քառակուսի մեթր տարածութեան վրայ, 245 ք. մեթր պարապ հողով։ Ունի 5 սենեակ, մէկ խոհանոց, լուացարան, հոր եւ ամեն ինչ որ անհրաժեշտ են ընտանիքի մը հանգստութեանը համար։

Փափագողք կրնան դիմել «Շարժում» խմբագրութեանը։

Շումլայի «Պետօ Պուլկարացի» ընթերցարանին մէջ կը ծախուի Հայ Յեղ. Դաչնակցութեան բարձրաքանդակ ոսկեզօծ զինանշանը գաճէ խիստ չքեղ պատրաստուած 49—43 սն. մեծութեամբ, Արձանագործ Պ. Խորէն Փափազեանէ, որ գեղարուեստական գնահատելի գործ մըն է։

Կարժէ որ ամեն հայ ու Դաչնակցական ընկեր ունենայ ան իր սենեակին մէջ։

Գինն է 10 ֆրանք կանխիկ, դիմել Շումլայի „Պետօ Պուլկարացի“ ընթերցարանի վարչութեան։

Печатницана П. Глушковъ и С-ие, Варна